

Nr 333

Av herr **Kaijser**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till strålskyddsverksamhet m. m. för budgetåret 1958/59 m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 73 angående anslag till strålskyddsverksamhet m. m. för budgetåret 1958/59 föreslås en omorganisation av radiofysiska institutionen vid karolinska sjukhuset. Förslaget har påkallats av den snabba utvecklingen inom området för användning av joniserande strålning och av de ökade uppgifter inom strålskyddsverksamheten som den av riksdagen nyss antagna strålskyddslagstiftningen medför. Institutionen föreslås skola bibehållas som ett organ för forskning och akademisk undervisning i radiobiologi och radiofysik, för strålskyddsverksamhet och för kliniskt-fysikaliskt arbete för sjukvården vid radiumhemmet. Strålskyddsnämnden skall fungera som administrativ styrelse för radiofysiska institutionen i den mån det icke gäller de delar av institutionen, som handhar den fria forskningen inom radiofysik och radiobiologi. I fråga om den organisatoriska ställning som den klinisk-fysikaliska avdelningen skall intaga ha under ärendets behandling olika åsikter gjort sig gällande. Strålskyddskommittén ansåg, att den borde vara en avdelning inom den radiofysiska institutionen, medan däremot ett antal remissorgan, däribland medicinalstyrelsen, direktionen för karolinska sjukhuset, medicinska fakulteten i Lund m. fl. föreslagit, att det fysikaliska sjukvårdsarbetet vid radiumhemmet skiljes från radiofysiska institutionen och inordnas under karolinska sjukhuset. Motivet härför har framför allt varit, att man önskar garantier för att de fysiker, som arbeta för radiumhemmet, skola kunna odelat ägna sig åt sina krävande uppgifter. Karolinska sjukhusets direktion anser, att den tekniska personal m. fl., som avses för biträde åt radiumhemmet, bör föras på karolinska sjukhusets stat och att direktionen följaktligen bör äga bestämmande rörande personalens användning. Departementschefen anför i detta sammanhang bl. a., att det är »av största betydelse, att en nära kontakt hålles mellan strålskyddsnämnden såsom administrativ styrelse för den klinisk-fysikaliska avdelningen och direktionen för karolinska sjukhuset såsom ansvarig för sjukvården vid radiumhemmet. Formerna härför och för hur sjukvårdens intressen skall tillgodoses i frågor som rör den kliniska radiofysiken torde närmare få regleras i administrativ ordning».

Det finns i detta sammanhang icke anledning att nu yrka på en ändring i enlighet med anförda remissorgans förslag. I samband med den hemställda

om en utökning av den i propositionen föreslagna personalstaten som här skall göras har det dock syntts angeläget att peka på den föreslagna organisationen och att redan nu antyda att i en framtid skiljandet av den klinisk-fysikaliska avdelningen från radiofysiska institutionen kan komma att visa sig önskvärt.

Beträffande personalorganisationen vid den klinisk-fysikaliska avdelningen följer propositionen i stort sett strålskyddskommitténs förslag. Sedan kommittén avgav förslaget har emellertid direktionen för karolinska sjukhuset begärt ytterligare förstärkning av personalen. I själva verket betyder propositionens personalstatsförslag en nedskärning såsom framgår av översikten i nedanstående tabell. Påpekas bör också, att strålskyddskommittén i sitt förslag beträffande några tjänster ansett, att inrättandet kunde »anstå ett år». Härmed avsågs dock budgetåret 1957/58. För budgetåret 1958/59 föreslår strålskyddskommittén i enlighet med nedanstående kolumn 2.

Personal	Enligt förslag av			Nuvarande personal avlönade av statsmedel och av fonder
	strålskyddskommittén	karolinska sjukhusets direktion: utöver strålskyddskommitténs förslag	Departementschefen	
1 avdelningsföreståndare	Bo 1		Ao 26	26
1 förste fysiker	Ao 24		—	—
1 fysiker	Ao 23		Ae 23	23
1 »	Ae 23		Ae 23	23
1 »		Ae 23	—	—
1 »	Ae 21		Ae 21	20
1 förste assistent		Ae 19	—	19
1 » »	Ao 17		—	15
1 assistent	Ao 15		Ae 15	15
2 assistenter	h. Ae 13		h. Ae 13	13
1 assistent		Ag 13	—	10
1 förste lab.-biträde	Ao 10		Ae 10	10
1 laboratoriebiträde	Ae 9		Ae 9	9
1 »	Ae 7		½ Ag 7	7
1 »	Ae 5		Ag 5	5
½ kanslibiträde		Ae 7	—	½ 7
½ »		Ae 7	—	½ 7

De av karolinska sjukhusets direktion utöver kommittéförslaget äskade tjänsterna äro betingade: fysikern av det omfattande arbete, som åvilar de rena fysikerna på avdelningen, och övriga tjänster av att strålskyddskommittén icke medtagit samtliga befattningar på den sektion av isotopavdelningen på radiumhemmet, som handhar det rent sjukvårdande arbetet (isotopavdelningen är nämligen uppdelad på 2 olika sektioner med olika lokaler, den ena avsedd för sjukvården och den andra för forskningsarbeten).

För att förstå de svåra verkningar som nedskärningen av den personal,

som begärts för den klinisk-fysikaliska avdelningen, skulle få, må följande framhållas:

Sedan strålskyddskommitténs yttrande skrevs har radiumhemmet utrustats med nyare, mera komplicerad apparatur, som icke finns annorstädes i landet, såsom en 1000-curie coboltapparat, en 15 miljoner volt betatron och en s. k. whole body scintigraf. Endast personer med mångårig klinisk-radiofysikalisk erfarenhet kunna vid användningen av dylik apparatur bli till värdefull hjälp.

Det är också att märka, att när forskningsnämnden vid Konung Gustaf V:s jubileumsklinik i sitt remissyttrande (prop. sid. 50) uppgav att den personalförstärkning, som av kommittén föreslagits för det fysiska arbetet för radiumhemmet, vore att betrakta såsom ett absolut minimum för att detta arbete skulle kunna förlöpa tillfredsställande, och framhöll att man kunde förutse att en ytterligare personalförstärkning på denna avdelning inom kort skulle bli nödvändig, gjordes detta uttalande innan nämnda apparater kommit till kliniken.

I den klinisk-fysikaliska avdelningens arbete ingår vidare ett omfattande mätarbete rörande personalens strålexposition, f. n. speciellt aktuellt vid radiumhemmets gynekologiska avdelning. Detta arbete kan ej utföras av radiofysiska institutionens tillsynspersonal. Angelägenheten av denna undersökning har redovisats i skrivelse, som radiofysiska institutionen avgivit till karolinska sjukhusets direktion och som av denna överlämnats till inrikesdepartementet för erhållande av direktiv.

Det är sålunda av olika skäl nödvändigt, att ett tillräckligt antal väl utbildade fysiker finns anställda vid avdelningen.

Beträffande de assistenter med lägre ingenjörutbildning, vilka äskats, må framhållas, att dessa till övervägande del kunnat handha det rutinmässiga kontroll- och mätarbetet samt därutöver även biträda fysikerna vid mer krävande dosberäkningar m. m. Betydande krav måste därför ställas även på dessa assistenter, vilka inom rimlig tid måste kunna i stor utsträckning självständigt handha sina arbetsuppgifter. En lönesättning, som underlättar rekryteringen och möjliggör kvarhållande av dugliga befattningshavare, är därför ett önskemål även i fråga om denna kategori.

Vad slutligen angår den av karolinska sjukhusets direktion äskade förste assistenten i 19 lönegraden (på isotopavdelningen), vilken ej tagits med i departementschefens personalförteckning, må framhållas, att denne befattningshavare ansvarar för skötseln av det komplicerade instrumentariet på avdelningen och att han direkt medverkat och alltjämt medverkar vid utformandet av den kliniska mätapparaturen, vilken är under ständig utveckling. I själva verket har en ingenjör varit anställd för dessa rent sjukvårdande uppgifter ända sedan 1951, avlönad av cancerföreningen trots att tjänsten icke har forskningskaraktär. Befattningshavaren är väl förtrogen

med sina arbetsuppgifter och har en stor erfarenhet inom området. Det är också att märka, att det f. n. icke finnes någon fysiker eller assistent, tillhörande radiofysiska institutionens eller radiumhemmets stab, som har nödiga specialkunskaper och erfarenhet för att kunna ersätta denna assistent på isotopavdelningen. Detta innebär, att isotopavdelningens funktionsduglighet är beroende av att en dylik kvalificerad och erfaren kraft är ansluten till densamma. Arbetsuppgifterna äro av så kvalificerad art, att en lägre lönegradsplacering än den nuvarande (19 lönegraden) icke synes böra förekomma.

Såväl strålskyddskommittén som departementschefen har räknat med en successiv utbyggnad av personalorganisationen vid radiofysiska institutionen. Föreståndaren för radiumhemmet, prof. Hultberg, har emellertid framhållit (prop. sid. 68), att radiumhemmets möjligheter att helt utnyttja sin apparatur är beroende av att personalen är fulltalig. Direktionen för karolinska sjukhuset anför dessutom, att de begärda tjänsterna avse att möjliggöra fortsatt anställning fr. o. m. 1 juli 1958 av nu med forskningsmedel avlönad personal. För denna personal, som bl. a. avser radiumhemmets gammatronanläggning, kan forskningsmedel icke påräknas efter utgången av budgetåret 1957/58.

För att möjliggöra ett effektivt utnyttjande av befintlig behandlingsapparatur på radiumhemmet och för vidareutveckling av där använda behandlingsformer till fromma för de patienter som lida av tumörsjukdomar samt för att kunna bibehålla radiumhemmets internationellt erkända höga standard, synes det vara av stor vikt att den kliniskt-fysikaliska avdelningen vid radiofysiska institutionen får den personal som behövs för ändamålet. Det är en uppgift som synes angelägen även i nuvarande statsfinansiella läge.

Med åberopande av ovanstående hemställes,

att riksdagen med ändring av Kungl. Maj:ts förslag i prop. nr 73 angående personalstat för radiofysiska institutionens klinisk-fysikaliska avdelning måtte besluta om inrättande, utöver den personal som föreslagits i propositionen, av följande tjänster:

1 fysiker i Ag 23

1 förste assistent i Ae 19

1 förste assistent i Ao 17;

att godkänna följande avlöningsstat för strålskyddsverksamhet m. m. att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	182 000:—
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	39 000:—
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	578 000:—
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	105 000:—
	Summa kronor 904 000:—

samt

att för budgetåret 1958/59 under elfte huvudtiteln anvisa

a) till *Strålskyddsverksamhet m. m.*: *Avlöningar* ett förslagsanslag av 904 000 kronor samt

b) till *Strålskyddsverksamhet m. m.*: *Omkostnader* ett förslagsanslag av 145 000 kronor.

Stockholm den 8 mars 1958

Rolf Kaijser

Nr 334

Av herr *Arvidson*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändringar i vägtrafikförordningen m. m.

(Lika lydande med motion nr 430 i Andra kammaren)

Stockholm den 7 mars 1958

J. A. Arvidson